

(The National Interest, 20.08. 2009)

Док председник Барак Обама реформом здравства изиграва Робина Худа, у опасности је чак и много више од његових осталих домаћих приоритета. Како му, судећи по најновијем Расмусеновом испитивању јавног мњења о подршци председнику (Rasmussen poll), опада подршка – 40% Американаца одлучно не одобрава његове резултате од како је ступио на дужност, док га само 31% снажно подржава – г. Обама бива све више притискан да дода гас спољној политици.

Председник и његови саветници се вероватно не би сложили са оваквом критиком, позивајући се на повољан одјек Обаминог говора у Каиру, на сате разговора са руским руководиоцима у Кремљу, као и на недавни сусрет на врху „Три Амигоса“ у Мексику – а и на нашироко публиковане посете потпредседника Џоа Бајдена (Joe Biden) Украјини и Грузији; усто и на дуго путовање државног секретара Хилари Клинтон (Hillary Clinton) по Африци.

Међутим, говори – па чак и када су разложни и у стилу изречени – нису замена за вршење мучних избора који често изискују да председник стварно употреби свој високи и моћни положај код куће, да троши свој лични политички капитал, па чак и да разљути нека важна домаћа бирачка тела. Жалосно је што су такви тешки подухвати изостали. Чинило се да је његово инсистирање на томе да Израел замрзне насељавање Западне Обале (West Bank) симбол новог, уравнотеженијег приступа арапско-израелском спору. Али, израелски премијер Бењамин Нетањаху (Benjamin Netanyahu) одбио је да попусти: укопистивши се, јефтино је прошао и повећао популарност у земљи. Председник Обама је изабрао да тврди да је постигао напредак, и то само зато што Израелци не започињу нова насељавања. То није ни приближно онолико колико је председник првобитно захтевао, па ипак нема доказа да је администрација извршила икакав значајан притисак на Израел, што је и импресивни нови амбасадор Израела у САД Михаел Орен (Michael Oren) истакао на Фарид Закаријином ГПС-у (Fareed Zakaria's *GPS*) [\[1\]](#). Супротно ономе што је изашло у средствима јавног информисања, Орен „није уопште био позван“ у Стејт департмент како би се усагласиле разлике, и како је сам изјавио „на овим питањима се ради у врло конструктивној, врло пријатељској атмосфери“. Али, та слаткоречивост није начин да се Нетањаху доведе дотле да учини стварне концесије по питању насељавања, а томе се супротстављају и његови коалициони партнери.

Обамина администрација је такође обећала и „ресетовање“ са Русијом, али није чак ни започела рад на повлачењу Џексон-Вениковог (Jackson-Vanik) амандмана који је одузимао трговинске повластице СССР-у како би се омогућило слободније исељавање из њега. Тај амандман је одавно преживео своју сврху и данас служи само једноме – а то је да покаже Москви да администрација није спремна да предузме чак ни најједноставније и најочигледније кораке како би се дошло до новог почетка са Русијом.

Још један приоритет је да САД васпоставе контролу својих граница и да смање илегално усељавање. Па ипак, на недавној конференцији за штампу у Гвадалахари, са мексичким председником Фелипом Калдероном (Felipe Calderón) и канадским премијером Стивеном Харпером (Stephen Harper), председник Обама је – уместо да захтева да Мексико чини више на полицијској контроли својих граница, изразио забринутост због тога што ће „људи наставити да прелазе границу на начине који су за њих опасни“, све док САД нуде могућност за стицање држављанства.

У сва три случаја, председник Обама очигледно није смогао снаге да учини било шта што би могло да иритира утицајна домаћа бирачка тела – било оне који подржавају Израел, било нео-хладноратовске кругове, било моћне хиспано-групе [\[2\]](#).

Насупрот Бушовој администрацији, Обамин тим није започео бесмислене крсташке ратове, нити је изазвао значајну негативну реакцију против Америке. До сада, његови греси су углавном греси нечињења – али и ови могу веома скупо да коштају. Истина, администрација није одговорна за тешкоће на које је наишла у контакту са Ираном у коме је клерикални режим раскречен у унутрашњим пост-изборним борбама. Ипак, Иран наставља да иде у правцу стицања могућности за нуклеарно наоружање – и, како је Обама и сам казао, сат наставља да откуцава. Ако контакти са Ираном не дају резултате до ране јесени, Вашингтон ће морати да промени курс и да приступи врло болним санкцијама. А ако санкције не доведу до резултата, ниједна опција више није искључена – па чак ни опција војног удара против иранских нуклеарних постројења. Међутим, с порастом скепсе Москве према озбиљности Обамине политике „ресетовања“, значајна сарадња Русије по питању Ирана постаје мање вероватна, а одсуство прогреса у арапско-израелском спору би са сигурношћу довело до тога да би војни удар против Ирана изазвао масивну индигнацију у муслиманском свету. С владом Маликија у Ираку, која већ показује про-иранске симпатије, и уз резултат Галупове анкете која показује да 59% Пакистанаца верује да највећа претња њиховој земљи долази од стране САД, није неопходно имати превише бујну машту да се дође до закључка да би амерички напад на Иран могао да доведе до експлозије читавог региона. То би увелико компликовало задатке САД, како у Ираку тако и у Авганистану, и потенцијално могло да доведе цену нафте до неколико стотина долара по барелу. Ако се то догоди, г. Обама ће морати да заборави своје скупе планове о здравственој заштити и вероватно да се помири с тим да

Ње му председниковање трајати само један изборни мандат.

Занемаривање неопходних одлука у спољној политици због необавезујућих домаћих приоритета би довело до тога да баш ти домаћи приоритети постану недостижни.

Аутор је издавач The National Interest-a

Превод: **Василије Клефтакис**

[1] *Fareed Zakaria GPS* је једночасовни ТВ програм CNN-а, који се емитује једном недељно и има претензију да даје детаљан увид у међународна питања од светског значаја. (Прим. прев.)

[2] Врло велики и стално растући број америчких држављана (бирача) који говоре шпански (Hispanic groups). (Прим. прев.)